

UDK: 331.3/657.1

Korištenje neplaćenog dopusta

Valentina Bocak, mag. oec.

Poslodavac može radniku odobriti korištenje neplaćenog dopusta, iako i to pravo može biti uređeno kolektivnim ugovorom ili dr. aktom. Za vrijeme neplaćenog dopusta radnik nema pravo na plaću, a poslodavac ga može odjaviti s obveznih osiguranja (mirovinskog i zdravstvenog) pri čemu prava i obveze iz radnog odnosa miruju ili može radniku plaćati doprinose na najnižu osnovicu za obračun doprinosa.

1. Neplaćeni dopust

Radnik ima pravo na neplaćeni dopust korištenje kojeg je regulirano odredbama Zakona o radu (Nar. Nov., br. 93/14 do 98/19 nadalje: ZOR), Zakona o roditeljskim potporama (Nar. Nov., br. 85/08 do 59/17, nadalje: ZakRod), te Pravilnikom o doprinosima (Nar. Nov., br. 2/09 do 1/19, nadalje: PravDop), za vrijeme korištenja kojeg **ne prima plaću**.

2. Neplaćeni dopust prema Zakonu o radu

Sukladno odredbama čl. 87. ZOR -a , neplaćeni dopust radniku može odobriti poslodavac.

Za vrijeme korištenja neplaćenog dopusta, **prava i obveze** iz radnog odnosa **miruju** (čl. 87. st. 2. ZOR -a), te poslodavac treba radnika odjaviti sa obveznih osiguranja (mirovinskog i zdravstvenog). Tj. radnik je i nadalje zaposlenik (ugovor o radu i dalje vrijedi, međutim nije osiguran na mirovinsko i zdravstveno osiguranje).

Zakonom o radu predviđena su dva oblika neplaćenog dopusta:

- 1) neplaćeni dopust prema zahtjevu radnika i
- 2) neplaćeni dopust kao pravo radnika radi kandidiranja za predsjednika republike za vrijeme predizborne promidžbe (čl. 225. st. 1. ZOR -a) do dvadeset radnih dana, zastupnike u Hrvatski sabor za vrijeme predizborne promidžbe (čl. 225. st. 2. ZOR-a)

do petnaest radnih dana, članove županijske skupštine ili župana i njegovih zamjenika za vrijeme predizborne promidžbe (čl. 225. st. 3. ZOR-a) do deset radnih dana ili članove gradskog ili općinskog vijeća, gradonačelnika ili načelnika općine i njihove zamjenike ima za vrijeme predizborne promidžbe (čl. 225. st. 4. ZOR -a) do pet radnih dana.

2.1. Neplaćeni dopust prema zahtjevu radnika

Poslodavac može radniku **NA NJEGOV ZAHTJEV** odobriti neplaćeni dopust (čl. 87. st. 1. ZOR -a).

Neplaćeni dopust **nije pravo radnika** koje poslodavac mora dati, već sam poslodavac odlučuje hoće li neplaćeni dopust odobriti ili ne.

Međutim, **razlozi odobravanja** i trajanje neplaćenog dopusta **moгу biti propisani** kolektivnim ugovorima, pravilnikom o radu i dr. aktima. U tom slučaju poslodavac je **obvezan** omogućiti korištenje ovog neplaćenog dopusta u propisanom trajanju.

Međutim, samim Zakonom o radu nisu propisani razlozi radi kojih se može odobriti neplaćeni dopust, niti su propisana ograničenja trajanja neplaćenog dopusta, pa neplaćeni dopust može trajati onoliko koliko se radnik i poslodavac dogovore.

U nastavku dajemo primjer Zahtjeva radnika za odobravanje neplaćenog dopusta i Odluke poslodavca o odobravanju neplaćenog dopusta.

Telefon za konzultacije

01/ 48 36 046

01/ 49 21 739

(isključivo putem PIN-a)

Ponedjeljkom i četvrtkom

od 11.00 do 15.30 sati,

utorkom, srijedom i petkom

od 8.30 do 13.00 sati.

Marko Bigić
Ilica 555, Zagreb
OIB: 45592946971

Sunce d.o.o. turistička agencija
Selska bb, Zagreb
OIB: 94462949871
n/r predsjednik uprave

Zagreb, 4.07.2020.

ZAHTJEV za korištenje neplaćenog dopusta

Molim naslov da mi odobri korištenje 2 mjeseca neplaćenog dopusta, radi usavršavanja engleskog jezika na zimskom tečaju u Londonu i Stratfordu na moj osobni trošak, koje bih koristio od 15. srpnja do 15. rujna 2020. godine.

Privitak:

- preslika plaćenog računa za tečaj engleskog jezika u inozemstvu „Marcus Lingua“ d.o.o. iz Zagreba

Marko Bigić

Sunce d.o.o. turistička agencija
Selska bb, Zagreb
OIB: 94462949871

Zagreb, 15.07.2020.

Temeljem odredaba čl. 87. Zakona o radu („Narodne novine“, broj 94/13 do 98/19) donosim

ODLUKU o odobrenju korištenja neplaćenog dopusta

Radniku Marku Bigiću (Zagreb, Ilica 555) odobrava se korištenje neplaćenog dopusta u razdoblju od 15. srpnja do 15. rujna 2020. godine radi usavršavanja engleskog jezika u inozemstvu na njegov osobni trošak.

Obrazloženje

Radnik Marko Bigić podnio je dana 14.07.2020. godine zahtjev za korištenje neplaćenog dopusta. Utvrđeno je da je spomenuti zahtjev u skladnosti s odredbama čl. 87. Zakona radu te je odlučeno kao u izreci.

Predsjednik uprave:

M.P.

Dostaviti:

- Marko Bigić, Zagreb, Ilica 555,
- kadrovskoj službi,
- računovodstvu.

2.2. Neplaćeni dopust radi kandidiranja za zastupnike, članove skupština ili vijeća

Radnik koji se kandidirao (čl. 225. ZOR -a):

- za predsjednika Republike Hrvatske, ima pravo na neplaćeni dopust u trajanju do najviše dvadeset radnih dana za vrijeme predizborne promidžbe,
- za zastupnika u Saboru Republike Hrvatske, ima pravo na neplaćeni dopust u trajanju do najviše petnaest radnih dana za vrijeme predizborne promidžbe,
- za člana županijske skupštine, ima pravo na neplaćeni dopust u trajanju do najviše deset radnih dana za vrijeme predizborne promidžbe,
- za člana gradskog ili općinskog vijeća, ima pravo na neplaćeni dopust u trajanju do najviše pet radnih dana za vrijeme predizborne promidžbe.

Radnik **mora obavijestiti poslodavca** o korištenju neplaćenog dopusta radi kandidiranja za predsjednika Republike Hrvatske, zastupnike, članove skupština ili vijeća **najmanje 24 sata ranije** (čl. 225. st. 5. ZOR -a). Navedeni neplaćeni dopust radnik ne može koristiti u razdobljima kraćim od **jednog radnoga dana** (čl. 225. st. 6. ZOR -a).

Iako su, kod korištenja neplaćenog dopusta prava i obveze iz radnog odnosa u mirovanju, radnicima koji koriste neplaćeni dopust, a kojima je za stjecanje određenih prava (primjerice, pravo na jubilarnu nagradu, otpremninu i sl.) važno prethodno trajanje radnog odnosa s istim poslodavcem, razdoblja neplaćenog dopusta (radi kandidiranja za predsjednika RH, zastupnika u Saboru RH, člana županijske skupštine, te člana gradskog ili općinskog vijeća) se izjednačuju s vremenom provedenim na radu i ubrajaju u staž potreban za ostvarenje određenih prava iz radnog odnosa ili u svezi s radnim odnosom (čl. 225. st. 8. ZOR-a).

Budući se kod zahtjeva radnika za neplaćeni dopust kod kandidiranja za predsjednika republike, zastupnika, člana skupštine ili vijeće, radi o pravu radnika (budući je propisano ZOR-om), tom se zahtjevu poslodavac ne smije usprotiviti.

3. Neplaćeni dopust prema Zakonu o roditeljnim i roditeljskim potporama

Roditelji koji nemaju pravo na trogodišnji roditeljni dopust (budući se radi o prvom ili drugom djetetu, a ne o blizancima ili trećem djetetu), mogu – i to samo jedan od roditelja, nakon iskorištenog prava na roditeljni i roditeljski dopustiti prava na rad s polovicom punog radnog vremena (nakon navršenih 12. mjeseci života djeteta) koristiti **pravo na neplaćeni dopust** (mirovanje radnog odnosa) do treće godine života djeteta (čl. 22. ZakRod).

Za to vrijeme **prava i obveze iz radnog odnosa miruju** (čl. 87 ZOR-a).

Poslodavac će roditelja (koji koristi navedeno pravo) **odjaviti** u službama mirovinskog i zdravstvenog osiguranja (HZMO-a i HZ-ZO-a).

Prema čl. 47. ZakRod, roditelj koji namjeravaju mijenjati svoja prava (na način da iskoriste pravo mirovanja radnog odnosa do 3. godine života djeteta) obavezan je najmanje 30 dana prije korištenja prava, pisano obavijestiti poslodavca o toj namjeri. Poslodavac je dužan izdati pisanu izjavu o svojoj suglasnosti o iskazanoj namjeri zaposlenog roditelja, s mogućnošću neprihvatanja te namjere u razdoblju do 30 dana pod uvjetima utvrđenim propisima o radu.

Jedan primjerak odluke o mirovanju radnog odnosa zaposlenog roditelja do treće godine djetetova života poslodavac obvezno do-

stavlja Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje radi evidencije (čl. 22. st. 2. ZakRod).

4. Kako se mogu osigurati radnici na neplaćenom dopustu koji su odjavljeni sa mirovinskog i zdravstvenog osiguranja?

Budući za vrijeme korištenja neplaćenog dopusta, prava i obveze iz radnog odnosa miruju, poslodavac će radnika (koji koristi pravo na neplaćeni dopust) odjaviti u službama HZMO-a i HZZO-a, te je radnik za vrijeme trajanja plaćenog dopusta **zdravstveno i mirovinski neosiguran**.

Radnik koji koristi pravo na neplaćeni dopust, može se zdravstveno i mirovinski osigurati na slijedeće načine:

1) zdravstveno osiguranje može ostvariti:

- kao član obitelji osiguranika primjerice, po osnovi radnog odnosa supružnika i sl. (prema čl. 10. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. Nov., br. 80/13 do 98/19, nadalje: ZakZO), te čl. 8. Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (Nar. Nov., br. 49/14 do 129/17) na način da nadležnom područnom uredu Zavoda (prema boravištu, odnosno prebivalištu osiguranika) **podnese Tiskanicu 3** i potrebne priloge (dokaz o prebivalištu ili stalnom boravku (uvjerenje MUP-a ili osobna iskaznica), vjenčani list ne stariji od 6 mjeseci, dokaz da nema drugu osnovu osiguranja (ispis staža HZMO-a),
- plaćanjem doprinosa za zdravstveno osiguranje kao „druga osigurana osoba“ koja **sama za sebe** snosi troškove zdravstvenog osiguranja (čl. 13. ZakZO). Osiguranik treba izvršiti jednokratnu uplatu doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje **na najnižu osnovicu** za obračun doprinosa (čl. 13. st. 2. ZakZO) za obvezno zdravstveno osiguranje (koja za **2020. godinu** iznosi 3.321,96 kn mjesečno) za razdoblje od 12 mjeseci (što iznosi 6.577,48 kn godišnje (3.321,96 x 16,5% x 12 mjeseci).

2) mirovinsko osiguranje može ostvariti korištenjem tzv. **instituta produženog osiguranja**, prema čl. 18. Zakona o mirovinskom osiguranju (Nar. Nov., br. 157/13 do 102/19), kojim se osobe kojima je prestalo obvezno mirovinsko osiguranje mogu se osigurati na produženo osiguranje ako od prestanka obveznog osiguranja nije proteklo više od dvanaest mjeseci i ako podnesu prijavu osiguranja u tom roku. Za to se vrijeme treba plaćati doprinos za mirovinsko osiguranje na najnižu osnovicu za obračun osiguranja (čl. 7. t. 17. i t. 21., te čl. 120. Zakona o doprinosima, Nar. nov., br. 84/08 do 106/18, nadalje: ZakDop) koja za 2020. godinu iznosi 3.321,96 kn. Na navedenu osnovicu uplaćuje se doprinos za (čl. 119. ZakDop):

- doprinos za mirovinsko osiguranje (MIO I.stup),
- doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (za osiguranika tog osiguranja (MIO II. stup)).

1 Osigurane osobe koje same za sebe snose troškove zdravstvenog osiguranja navedene su u čl. 3 Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju kao „druge osigurane osobe“. To su: osobe s prebivalištem, odnosno odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, koje pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti prema jednoj od osnova osiguranja tj. niti kao osiguranici niti kao članovi obitelji osiguranika, te su obvezne osigurati se na obvezno zdravstveno osiguranje kao osigurane osobe. Prava i obveze iz obveznog zdravstvenog osiguranja stječu pod uvjetom da su prethodno jednokratno uplatile doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje na najnižu osnovicu za obračun doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje za razdoblje od 12 mjeseci.

Za 2020. godinu to mjesečno iznosi ukupno 664,39 kn (od toga MIO I. stup (15%) 498,29 kn i MIO II. stup (5%) 166,10 kn) za vrijeme dok se nalazi na neplaćenom dopustu. Doprinos se obračunava i uplaćuje do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec (čl. 119. ZakDop).

Radnik se na produženo mirovinsko osiguranje može osigurati **najkasnije** u roku od **12 mjeseci** od prestanka obveznog osiguranja – podnošenjem prijave na osiguranje.

Osim prijave na produženo osiguranje, područnom uredu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (nadležnom prema prebivalištu, odnosno boravištu osobe koja se želi osigurati) potrebno je dostaviti i sljedeću dokumentaciju:

- odluku poslodavca o korištenju neplaćenog dopusta,
- presliku osobne iskaznice,
- prijavu o početku osiguranja – tiskanica M-1P.

Korisnici bilo kojeg oblika neplaćenog dopusta se **ne javljaju na Zavod za zapošljavanje**, oni nisu nezaposleni u smislu u kojem Zavod za zapošljavanje evidentira nezaposlene osobe i priznaje im određena prava.

5. Neplaćeni dopust prema Pravilniku o doprinosima

Iako Zakon o radu ne propisuje mogućnost korištenja neplaćenog dopusta bez odjave radnika sa mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, u praksi je česti slučaj da poslodavac odobri radniku korištenje neplaćenog dopusta, a da ga ne odjavi sa zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, već za istog plaća doprinose na najnižu propisanu osnovicu i **ne isplaćuje plaću**, što je opet sukladno odredbama 11. Pravilnika o doprinosima (Nar. Nov., br. 2/09 do 1/19).

Tako će poslodavac, koji radniku odobri neplaćeni dopust, ali ga ne odjavi sa mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, za razdoblje korištenja neplaćenog dopusta **obračunavati** (i uplatiti) **obvezne doprinose** (iz čl. 200. st.1. ZakDop) na iznos najniže osnovice za obračun doprinosa (čl. 11. PravDop), ali mu za to razdoblje **neće isplatiti plaću** (čl. 11. t. 1. PravDop).

Najniža osnovica za obračun doprinosa za 2020. godinu iznosi 3.321,96 kn (čl. 3. Naredbe o iznosima osnovica za obvezna osiguranja u 2020. godini, Nar. Nov., br. 125/19).

Obvezni doprinosi iz plaće su:

- Doprinos za **mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (I. stup)**, prema čl. 13. ZakDop:
 - ako je osiguranik osiguran **samo** u sustavu mirovinskog osiguranja temeljem generacijske solidarnosti, po stopi od 20%,
 - ako je osiguranik osiguran **i** temeljem individualne kapitalizirane štednje (II. stup) po stopi od 15%
- Doprinos za **mirovinsko osiguranje temeljem individualne kapitalizirane štednje** (II. stup), po stopi od 5%, te doprinosi na plaću:
- Doprinos za obvezno **zdravstveno osiguranje** (čl. 14. ZakDop) po stopi od 16,5%,

Doprinosi se trebaju obračunati i platiti najkasnije do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec (kada se plaća ne isplaćuje), prema odredbama čl. 12. st. 1. PravDop odnosno čl. 24. st. 2. ZakDop, kada se i predaje obrazac JOPPD (čl. 79. Pravilnika o porezu na dohodak, Nar. nov., br. 10/17 do 1/20).

Primjer 1. - Obračun obveznih doprinosa za neplaćeni dopust radnika (koji nije objavljen s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja)

Poslodavac je svom radniku odobrio korištenje neplaćenog dopusta od 01. do 30.04.2020. godine, o čemu je donio Odluku, a za koje mu razdoblje neće isplaćivati plaću, niti ga objavit sa mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Bruto plaća radnika prema ugovoru o radu iznosi 5.000,00 kn, no kako radnik ne radi, poslodavac će mu (obveznika I. i II. stupa mirovinskog osiguranja) obračunati doprinose na iznos najniže osnovice (3.321,96 kn za 2020.) kako slijedi:

- za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (I. stup) $3.321,96 \text{ kn} \times 15\% = 498,29 \text{ kn}$,
- za mirovinsko osiguranje temeljem individualne kapitaliziranje štednje (II. stup) $3.321,96 \text{ kn} \times 5\% = 166,10 \text{ kn}$ i
- za zdravstveno osiguranje $3.321,96 \text{ kn} \times 16,5\% = 548,12 \text{ kn}$.

Poslodavac će za obračunane i plaćene doprinose predati obrazac JOPPD sa 01.06.2020. (budući je 31.05.2020. nedjelja), u kojem će stranica B biti popunjana na slijedeći način:

Telefon za konzultacije

01/ 48 36 046

01/ 49 21 739

(isključivo putem PIN-a)

Ponedjeljkom i četvrtkom

od 11.00 do 15.30 sati,

utorkom, srijedom i petkom

od 8.30 do 13.00 sati.

- stranica B -

I. OIB podnositelja izvješća 12345678901		II. Oznaka izvješća 20153		III. Vrsta izvješća 1		IV. Redni broj stranice 1/1	
1. Redni broj	1.	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	0001	0045	17. Obračunani primitak od nesamostalnog rada (plaća)	0,00
2. Šifra općine/grada prebivališta/boravišta	01333	7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž sa povećanim trajanjem	7.2. Obveza posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	0	0	16.1. Oznaka načina isplate	0
3. Šifra općine/grada rada	01333	8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	9. Oznaka punog/nepunog radnog vremena ili rada s polovicom radnog vremena	30	30	16.2. Iznos za isplatu	0,00
4. OIB stjecatelja/osiguranika	23456789012	10. Sati rada	10.1. Razdoblje obračuna od	30	01.04.2020.	15.1. Oznaka neoporezivog primitka	0,00
5. Ime i prezime stjecatelja/osiguranika	Mario Marić	10.0. Ukupni neodrađeni sati rada (10.- odrađeni sati rada)	10.2. Razdoblje obračuna do	30	30.04.2020.	15.2. Iznos neoporezivog primitka	0,00
6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	0001	11. Iznos primitka (oporezivi)	12. Osnovica za obračun doprinosa	0,00	3.321,96	14.1. Iznos obračunanog poreza na dohodak	0,00
6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	0045	12.1. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.2. Doprinos za mirovinsko osiguranje - II STUP	498,29	166,10	14.2. Iznos obračunanog prireza porezu na dohodak	0,00
13.4. Osobni odbitak		12.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje	12.4. Doprinos za zaštitu zdravlja na radu	548,12	0,00	13.3. Dohodak	0,00
13.5. Porezna osnovica		12.5. Doprinos za zapošljavanje	12.6. Dodatni doprinos za mirovinsko osig. za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	0,00	0,00	13.1. Izdatak	0,00
13.2. Izdatak - uplaćeni doprinos za mirovinsko osiguranje		12.7. Dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem - II STUP	12.8. Poseban doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu	0,00	0,00	12.9. Poseban doprinos za zapošljavanje osoba s invaliditetom	0,00
13.3. Dohodak		12.9. Poseban doprinos za zapošljavanje osoba s invaliditetom	13.1. Izdatak	0,00	0,00	12.7. Dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	0,00
13.1. Izdatak		12.5. Doprinos za zapošljavanje	12.6. Dodatni doprinos za mirovinsko osig. za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	0,00	0,00	12.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje	0,00
13.3. Dohodak		12.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje	12.4. Doprinos za zaštitu zdravlja na radu	548,12	0,00	12.1. Doprinos za mirovinsko osiguranje	0,00
13.1. Izdatak		12.1. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.2. Doprinos za mirovinsko osiguranje - II STUP	498,29	166,10	11. Iznos primitka (oporezivi)	0,00
13.3. Dohodak		11. Iznos primitka (oporezivi)	12. Osnovica za obračun doprinosa	0,00	3.321,96	10.0. Ukupni neodrađeni sati rada (10.- odrađeni sati rada)	30
13.1. Izdatak		10.0. Ukupni neodrađeni sati rada (10.- odrađeni sati rada)	10.2. Razdoblje obračuna do	30	30.04.2020.	10. Sati rada	30
13.3. Dohodak		10. Sati rada	10.1. Razdoblje obračuna od	30	01.04.2020.	8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	4
13.1. Izdatak		8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	9. Oznaka punog/nepunog radnog vremena ili rada s polovicom radnog vremena	4	1	7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž sa povećanim trajanjem	0
13.3. Dohodak		7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž sa povećanim trajanjem	7.2. Obveza posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	0	0	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	0001
13.1. Izdatak		6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	0001	0045	4. OIB stjecatelja/osiguranika	23456789012
13.3. Dohodak		4. OIB stjecatelja/osiguranika	5. Ime i prezime stjecatelja/osiguranika	Mario Marić		2. Šifra općine/grada prebivališta/boravišta	01333
13.1. Izdatak		2. Šifra općine/grada prebivališta/boravišta	3. Šifra općine/grada rada	01333		1. Redni broj	1.

